

Ammattilaisille perustietoa kumppanuusvanhemmuudesta

Mitä on kumppanuusvanhemmuus

Kumppanuusvanhemmuus on suunniteltua ja jaettua vanhemmuutta, jossa vähintään kaksi henkilöä ilman keskinäistä rakkaussuhdetta ryhtyy yhteisestä sopimuksesta vanhemmiksi yhteiselle lapselle.

- Vähintään kaksi henkilöä jakaa vanhemmuutta alusta alkaen ilman rakkaussuhdetta.
- Voi olla myös tilanne, jossa kumppanuusvanhemmuudesta on sovittu vasta jonkun ollessa raskaana tai lapsen jo synnyttyä.
- Suunnitelmallista, sopimiseen ja yhteiseen haluun ja toiveeseen perustuvaa.
- Vain kaksi voi olla virallisia juridisia vanhempia, useampi huoltajia, kasvattajia, tosiasiallisia vanhempia.
- Aiesopimus etukäteen, tapaamis- ja elatussopimus lapsen synnyttyä.
- Kumppanuusvanhempina toimii kaikenlaisia ihmisiä niin seksuaali- ja tai sukupuolivähemmistöön kuuluvia kuin cis-heteroitakin (cis = henkilö, joka kokee syntymässä määritellyn sukupuolen omakseen).
- Osapuolina voi olla sinkkuja, uusperheellisiä, keskenään samaa tai eri sukupuolta olevia pareja, monisuhteessa olevia...
- Kumppanuusperheitä kutsutaan usein myös apilaperheiksi;
 - Neljän vanhemman perhe on neliapilaperhe
 - Kolmen vanhemman perhe on kolmiapilaperhe jne.

Kumppanuusvanhemmuuden erityispiirteitä

- Monessa kumppanuusperheessä lapsella on kaksi kotia.
- Joskus koko perhe saattaa asua samassa kodissa tai paritalossa.
- Pienellä lapsella on yleensä ensisijainen koti ja lapsentahtisesti vierailut toisessa kodissa.
- Mitä pienempi lapsi, sitä useammin etävanhempi/mmat yleensä tapaa lastaan lapsen ensisijaisessa kodissa.
- Monella on pyrkimys päätyä lapsen kasvun myötä vuoroasumiseen.
- Joillakin on ajatus, että isollakin lapsella toisessa kodissa vietetään suurin osa ajasta.
- Lapsi muodostaa kiintymyssuhteen jokaiseen vanhempaansa.
- Kumppanuusperheissä arki on pitkälti hyvin samantyyppistä kuin missä tahansa perheessä, jossa on samanikäisiä lapsia.

Aiesopimus

Suurin osa kumppanuusvanhemmista tekee aiesopimuksen ennen lapsen alulle saattamista tai viimeistään ennen lapsen syntymään. Se sisältää vanhempien keskustelujen tulokset siitä, mitä yhdessä sovitaan, miten pyritään lapsen etuun ja miten asiat juuri tässä perheessä hoidetaan.

Aiesopimus on;

- kaksiosainen:
 1. Suunnitelma lapsen alulle saattamisesta
 2. Pelisäännöt
- tärkeä keskustelun ja tutustumisen apuväline, muistilista, mistä kaikista asioista ainakin pitää keskustella ja sopia.
- luo pohjan sopimukselle lapsen huollosta, tapaamisesta ja elatuksesta, joka lastenvalvoja voi vahvistaa lapsen syntymän jälkeen
- suunnitelma siitä, miten perheessä toimitaan, miten vanhemmuutta jaetaan ja kuinka juridiset asiat on sovittu järjestettävän
- hyödyllinen väline, johon voi palata yhä uudelleen
- kertoo kaikille osapuolille, että mihin on alkujaan sitouduttu ja mitä on sovittu.
- ei ole täytäntöönpanokelpoinen, mutta siviilioikeudellisesti pätevä (eli perhettä ei voida määrätä toimimaan sen mukaan, mutta mahdollisessa huolto-oikeudenkäynnissä se huomioidaan).
- sopimus, johon on kirjattu, kuinka sitä päivitetään, miten asioista lapsuusvuosien aikana sovitaan.
- sopimus, joka sisältää tiedon siitä, kuinka perheessä ratkotaan ristiriitoja ja haetaan apua.

Kumppanuusvanhemmuuden vahvuudet ja haavoittuvuudet

Jokaisessa perhemuodossa on omat vahvuutensa ja haasteensa. Mikään perhemuoto ei ole toistaan parempi tai huonompi. Tärkeää on lapsen hyvinvointi ja kuinka sitä edesautetaan. Mitä parempi on vanhempien välinen suhde ja mitä paremmin heidän yhteistyönsä toimii, sitä paremmat edellytykset se luo lapselle, perhemuodosta riippumatta. On tärkeää, että kaikenlaisten perheiden vanhemmat saavat tarvitsemaansa tukea vanhemmuuteen ja perhe-elämään.

Kumppanuusvanhemmuuden vahvuudet

- Vanhempien voimavarat ja jaksaminen
- Ajankäyttö
- Vanhemmuuden ja vastuun jakaminen

- Roolimallien/hoivaajien määrä
- Taloudellinen turva
- Tukiverkosto
- Perusteellinen ennakkosuunnittelu
- Avoimen keskustelukulttuurin rakentaminen ja ylläpitäminen

Kumppanuusvanhemmuuden haavoittuvuudet

- Hätköiminen
- Suostuminen johonkin vastoin tahtoaan
- Vajavaiset tunnetaidot
- Haasteet vuorovaikutustaidoissa
- Vanhemmuuden tuomat muutokset
- Avun hakemisen vaikeus
- Ulkopuolelta kohdistetut paineet

Miten perhettä tai lasta suunnittelevia tapaava ammattilainen voi auttaa perhettä minimoimaan haasteita

- Auta ja tue kumppanuusperhettä suunnittelevia tutustumaan huolella, luomaan arvostava ja sitoutuva suhde.
- Tue ajatuksessa, että vanhempien pitää pyrkiä lapsen etuun ja lapsen etu on se, että vanhemmat tekevät yhteistyötä, pyrkivät yhteiseen hyvään ja huolehtivat, etteivät ristiriidat riko suhdetta.
- Ohjaa opiskelemaan vuorovaikutus- ja tunnetaitoja.
- Kerro tukimahdollisuuksista, sekä kaikille avoimista (kunnan ja kolmannen sektorin) että erityisesti kumppanuusvanhemmille suunnatuista (kumppanuusvanhemmaksi.fi).
- Suosittele perheille vertaistoimintaa. Koko perhe ja etenkin lapsi hyötyy, kun kohtaa samankaltaisia perheitä.
- Pyri vähentämään ulkopuolelta tulevia paineita, jaa tietoa ja näytä toiminnallasi kumppanuusvanhemmille, että ainakaan sinä et ole luomassa heille lisäpaineita.

[Koulutusta ja vertaistukea Kumppanuusvanhemmaksi-hankkeelta](#)

Kumppanuusvanhemmaksi hanke kouluttaa ilmaiseksi ammattilaisia ja järjestää paljon toimintaa kumppanuusperheille ja -vanhemmuutta harkitseville ja suunnitteleville. Kumppanuusvanhemmaksi – kun lapsi syntyy kahden kodin lapseksi -hanke on Stea:n rahoittama ja Sateenkaariperheet ry:n toteuttama kolmivuotinen kehittämishanke (2021–2024). Päämääränä on tehdä kumppanuusvanhemmuudesta tunnettu ja turvattu tapa perheellistyä. Ammattilaiset voivat tilata hankkeelta maksutonta koulutusta

kumppanuusvanhemmuus teemoista. Jos olet kiinnostunut saamaan koulutuksen organisaatiollesi tai tiedät tahon, laita sähköpostia hankepäälikölle, Hanna Ruohonen, hanna.ruohonen@sateenkaariperheet.fi.

Kumppanuusperheille hanke tarjoaa mm. luentoja, vertaisiltoja, perheleirejä, chatteja, neuvontaa, tukitapaamisia, vanhemmuuskumppanin etsintäpalvelun ja ennakoivallisen kumppanuusvanhemmuuden suunnittelun tueksi.